

Genesis 2:18 tot 25

18 ¶ God, de HEER, dacht: Het is niet goed dat de mens alleen is, ik zal een helper voor hem maken die bij hem past.

19 Toen vormde hij uit aarde alle in het wild levende dieren en alle vogels, en hij bracht die bij de mens om te zien welke namen de mens ze zou geven: zoals hij elk levend wezen zou noemen, zo zou het heten.

20 De mens gaf namen aan al het vee, aan alle vogels en alle wilde dieren, maar hij vond geen helper die bij hem paste.

21 Toen liet God, de HEER, de mens in een diepe slaap vallen, en terwijl de mens sliep nam hij een van zijn ribben weg; hij vulde die plaats weer met vlees.

22 Uit de rib die hij bij de mens had weggenomen, bouwde God, de HEER, een vrouw en hij bracht haar bij de mens.

23 Toen riep de mens uit:

‘Eindelijk een gelijk aan mij,
mijn eigen gebeente,
mijn eigen vlees,
een die zal heten: vrouw,
een uit een man gebouwd.’

24 Zo komt het dat een man zich losmaakt van zijn vader en moeder en zich hecht aan zijn vrouw, met wie hij één van lichaam wordt.

25 Beiden waren ze naakt, de mens en zijn vrouw, maar ze schaamden zich niet voor elkaar.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Tot zes keer klonk het in Genesis 1: ‘God zag dat het goed was’ en een zevende keer zelfs ‘God keek naar alles wat Hij had gemaakt en zag dat het zeer goed was’.

Maar nu horen we in Genesis 2 van iets dat niet goed is: ‘het is niet goed dat de mens alleen zij’.

En op dat alleen zijn van de mens heeft God dan ook gereageerd! Hoe?

Door te zeggen: “Adam, je hebt Mij toch?”

Soms wordt onder christenen wel eens de vrome gedachte geuit dat mensen die God werkelijk lief hebben ook genoeg moeten hebben aan God en het niet van mensen moeten hebben.

En er is zelfs een kerkvader geweest die heeft gezegd dat de mens de wereld mag gebruiken, maar als het om genieten gaat, hij het bij God moet zoeken en niet bij mensen.

Maar daar heeft hij de christenheid geen dienst mee bewezen en het is ook niet bijbels.

Als God constateert dat de mens alleen is, dan zien we dat Hij het Zelf niet bij woorden laat en alleen vrome taal uit, maar dat Hij komt met een concrete daad.

God Zelf heeft blijkbaar niet gewild dat de mens niemand had dan alleen God.

En daarom maakte Hij een tegenover voor de mens.

Mag ik u eens vragen: ‘heeft u wel eens uw eigen gezicht gezien?’

Ja, in de spiegel kan je kijken, maar dan heb je alleen een momentopname van verstarring en stilstand.

Hoe we er uitzien, blij, verdrietig, onbezorgd of gespannen ziet een ander beter dan wij.

‘Je moest jezelf eens kunnen zien’ zegt men wel eens, maar dat kan niet en dat dat niet mogelijk is zal wel een bedoeling hebben gehad, namelijk dat ik dus aangewezen ben op die ander, die mij ziet.

Welnu, dat aangelegd zijn op die ander wordt heel diepzinnig uitgebeeld in de verzen die wij hebben gelezen.

De mens is namelijk geen mens als hij niemand nodig heeft, geheel alleen en vrij is, autonoom, selfsupporting, nee, dat is eenzijdig en half.

Maar het wordt pas wat, de mens komt pas tot zijn bestemming, als ie niet meer alleen is, niet eenzaam, maar tweezaam...medemens.

Elk mens is eenzijdig en daarom heeft ie een tegenover nodig.

Daarom heeft God er wat aan gedaan: 'Ik zal een helper voor hem maken die bij hem past'.

Helaas komt de bedoeling van deze woorden niet helemaal tot zijn recht in onze taal.

Het woord helper heeft namelijk iets onderdanigs zoals mensen kunnen spreken over hun hulpje waaruit duidelijk blijkt dat zij de meerdere zijn en het hulpje de mindere.

Allereerst heeft het bijbelse woord 'helper' niks van dat mindere, niets van de tweede stem en het tweede plan, nee, het woord 'helper' is hier hetzelfde woord dat voor God als helper wordt gebruikt.

Als er ergens staat dat 'God rijdt langs de hemel als uw Helper' dan hoor je daar iets van de verhevenheid van de Helper in ... onze hulp is in de naam van...klinkt het elke dienst.

Ten tweede: In Genesis 2 staat letterlijk: "Ik maak een hulp, hem tegenover.

D.w.z. de helper die God gaat maken voor de mens, is iemand die antwoord geeft, weerwoord, tegenspel, iemand die hem van repliek dient, die hem tegenspreekt, die hem bemoedigend en kritiserend omhoog haalt, iemand die andere mogelijkheden heeft ontvangen en hem zo als zijn gelijke ontmoet: de vrouw, de helper van de hulpbehoevende man.

Dat zal de medemens worden die God op het oog heeft, wel iemand anders, maar niks minderwaardigs, eerder gelijkwaardig...zo wordt het ons verteld.

Maar voordat de mens zijn tegenbeeld ontmoet, worden de dieren bij hem gebracht.

Hij moet ze namen geven en het is net of God de mens wil testen... Wat zal die mens met de dieren doen?

Zou er één van de dieren zijn aan wie hij als man (isj) de naam mannin geeft: zijn alter ego, zijn partner?

Een spannend moment: Je ziet het voor je: die mens die al die dieren aan zich voorbij laat gaan, op zoek naar iets, naar iemand en het zou kunnen blijken dat de mens genoeg neemt met de dieren, want die kan hij beheersen, verzorgen, vertroetelen, africhten, misschien.

Maar telkens schudt hij nee - of zou hij even gearzeld hebben bij de aap? - maar nee, die toch niet...,

Gelukkig, geen van de dieren noemt hij mannin en bij geen enkele 'deze is het!

Je kan er haast een gedicht van Willem Barnard naast leggen;

Ik vroeg het aan de vogels de vogels waren niet thuis.

Ik vroeg het aan de bomen hooghartige bomen

Ik vroeg aan het water waarom zeggen ze niets het water gaf geen antwoord

als zelfs het water geen antwoord geeft

hoewel het zoveel tongen heeft

wat is er dan...

Want blijkbaar is er iets in de mens dat zegt: ik wil wat anders, ik wil iemand-mij-tegenover, ik wil samenspraak en tegenspraak.

En God? Nogmaals, Hij laat het niet alleen bij woorden, zijn Woord is daad en op een diepzinnige wijze wordt ons verteld hoe de tegenspeler van de mens te voorschijn komt.

Adam wordt in een diepe slaap gebracht, een slaap die iets heeft van een doodslaap.

Alsof de oude, eenzame en eenzijdige Adam, die halve mens sterft, om daarna op te staan als de nieuwe Adam, de medemens, niet meer eenzaam, maar tweezaam.

En tijdens die slaap bouwt God uit de rib de vrouw en weet u wat nu zo mooi is?

De woorden die hier worden gebruikt, de rib, eigenlijk de 'zijde' of 'zijkant' en het woord 'bouwen' zijn precies dezelfde woorden die worden gebruikt bij het bouwen van de tabernakel, de tempel, het huis van God.

Alsof de mens en zijn tegenspeler iets hebben van zo'n tempel, plek van ontmoeting met God. En als God klaar is met bouwen, dan staat er dat ontroerende zinnetje en Hij, God, bracht haar bij de mens.

Heeft u het wel eens meegemaakt dat op een bruiloft de vader van de bruid zijn dochter naar de bruidegom bracht?

Welnu, in het oude oosten werd dat altijd gedaan door de vriend van de bruidegom.

En hier is God dan de bruidsjonker van Adam en je ziet het voor je: een bruidsstoet door de lanen van de hof van Eden, God Zelf vooraan met de vrouw aan zijn arm op weg naar Adam.

En die jubelt het uit: "Eindelijk een gelijk aan mij, 'mijn eigen gebeente!' want het bot drukt voor de antieke mens de diepste kern uit en die kern vindt hij in die ander.

'Vlees van mijn vlees', d.w.z. in deze kan ik in harmonie leven, deze hoort bij mij.

Een kreet van verrukking en herkenning. Ze zal heten 'vrouw', letterlijk mannin, vrouw-mens, isja en samen met de man-mens zijn ze volop mens.

Het is niet goed dat de mens alleen zij vertelt ons Genesis 2, want de mens is ertoe bestemd om gemeenschapswezen te zijn, medemens te zijn, antwoord te krijgen en antwoord geven.

Zijn bestemming is aan iemand doen wat God aan hem doet: liefhebben en trouw zijn, de ander dankbaar herkennen en -aanvaarden.

Het is zeggen: Je bent van mij, maar altijd op de manier waarop Christus dat zei tegen zijn mensen: om je te dienen...

De profieltekening van de mens is nu af.

Hij is mens onder God en mens met de medemens. Met zijn tweeën nummer twee.

Moet daar nog iets aan toegevoegd worden? Twee opmerkingen.

Sommige mensen zouden kunnen denken: wat een loftuiting op de man-vrouw-relatie, wat een lyrische taal over een relatie die ik niet ken en heb...ben ik wel normaal?

In de eerste plaats: De man-vrouw-relatie die gestalte krijgt in het huwelijk is iets goeds...

Dat we elkaars antwoord zijn, kunnen we daar intensief beleven, maar we beleven het niet alleen daar en het is ook niet het een en het al.

Er zijn ook andere verbondenheden tussen mensen, er zijn leefgemeenschappen van broeders en zusters, er zijn vriendschappen, hele intieme vriendschappen van vrienden en vriendinnen. En mensen die niet voor een huwelijk konden of wilden kiezen zijn geen halve mensen.

Het gaat erom dat wij leven in gemeenschap, medemens zijn, tweezaam worden.

Ook in de ontmoeting tussen Jacob en Laban wordt gezegd: mijn eigen gebeente.

Als ik het goed heb stelt de bijbel tegenover de eenzaamheid en het alleen zijn niet het huwelijk als oplossing voor, maar tegenover het alleen zijn wordt de gemeenschap als alternatief, als opdracht gegeven.

En die moet gestalte krijgen in de christelijke gemeente waar getrouwden en ongetrouwden, mannen en vrouwen deel vanuit maken.

Hoorden we niet dat elke relatie tussen man en vrouw dit geheim heeft: beeld van de verbondenheid tussen Christus en zijn gemeente?

Dat zegt niet alleen iets over wat een huwelijk zou moeten zijn: doorzicht geven op de liefde van Christus voor zijn gemeente, maar het zegt ook iets over die gemeente zelf: daar moet je toch iets proeven van hartelijke verbondenheid van mannen en vrouwen in wat voor burgerlijke staat dan ook.

Het gaat in de Bijbel ten slotte toch om de verbondsrelatie met een Heer die de bruidegom van zijn volk genoemd wordt.

En tegen ons allen is er, in welke situatie ook, getrouwd of ongetrouwd, gezegd: Niet goed is het dat de mens alleen is; Ik zal hem een hulp maken, hem tegenover.

En toen kwam hij in ons midden: Jezus, onze allernaaste, onze partner, in goede en in kwade dagen, in leven, en in sterven.

We zijn voorgoed niet langer alleen, althans we zijn er niet toe bestemd om aan onszelf over gelaten te worden.

In de christelijke gemeente mogen we toch beleven en vieren, dat Iemand zich voorgoed met ons verbonden heeft, Jezus, 'Deze is het' zij een stem toen Hij werd gedoopt in de Jordaan.

Ik kom weer even terug op het gedicht van Willem Barnard

Ik vroeg het aan de vogels

de vogels waren niet thuis.

Ik vroeg het aan de bomen

hooghartige bomen

*Ik vroeg aan het water waarom zeggen ze niets
als zelfs het water geen antwoord geeft*

het water gaf geen antwoord

hoewel het zoveel tongen heeft

wat is er dan...

er is alleen een Visserman

die draagt het water

onder zijn voeten

die draagt een boom

op zijn rug

die draagt op zijn hoofd een vogel.

Amen

Zondag 29 augustus 9.30 uur

Voorganger: Ds. Leen Jan Lingen

Organist: Dhr. Luud Barendrecht

Kleur: groen

elfde zondag van de zomer

Zingen: Psalm 146:1,3

Stilte, bemoediging, groet

Themastelling

Zingen: Gezang 328:1

Gebed

Lezing OT: Genesis 2:18-25

Zingen: Lied 41 EL

Lezing NT: Efeze 5:21-33

Zingen: Gezang 369

Verkondiging

Zingen: Lied 165:1,4 EL

kinderen komen terug

Collecte

Gebeden

Zingen: Gezang 393

Zegen